

WEWNĄTRZSZKOLNY SYSTEM OCENIANIA PRZEDMIOTÓW ARTYSTYCZNYCH W OSM I i II st. im. H. Wieniawskiego w Łodzi

Podstawa prawna:

USTAWA z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty tekst jednolity z 19 listopada 2004 (Dz. U Nr 256, poz. 2572) z uwzględnieniem zmian:

Dz.U z 2015r. Poz. 357

Rozporządzenie Ministra Kultury w sprawie szczegółowych warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów w publicznych szkołach artystycznych z dnia 24.08.2015 r.

§ 1. 1. Nauczyciel ma obowiązek przedstawić uczniowi i rodzicom wymagania edukacyjne wynikające z realizacji programu nauczania **na początku** każdego roku szkolnego. Są to:

- 1) wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania ocen klasyfikacyjnych z zajęć edukacyjnych,
- 2) sposoby sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczniów : terminy przesłuchań, popisów, egzaminów promocyjnych,
- 3) warunki i tryb otrzymania wyższej niż przewidywana oceny rocznej z wyjątkiem zajęć edukacyjnych, z których roczna ocena klasyfikacyjna jest ustalana w trybie egzaminu promocyjnego.

2. Wymagania edukacyjne nauczyciel dostosowuje do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia:

- 1) posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego,
- 2) posiadającego orzeczenie o potrzebie indywidualnego nauczania,
- 3) posiadającego opinię poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej, o specyficznych trudnościach w uczeniu się lub inną opinię poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej, wskazującą na potrzebę takiego dostosowania.

§ 2. W przypadku zwolnienia ucznia z zajęć chóru w OSM II st. wymagane jest zwolnienie od lekarza - foniatry.

§ 3. Ocenianie

1. Bieżące, śródroczne, roczne oraz końcowe oceny klasyfikacyjne z zajęć edukacyjnych ustala się w stopniach według następującej skali:

- 1) stopień celujący - 6,
- 2) stopień bardzo dobry - 5,
- 3) stopień dobry - 4,
- 4) stopień dostateczny - 3,
- 5) stopień dopuszczający - 2,
- 6) stopień niedostateczny - 1.

2. W ocenianiu bieżącym mogą być zastosowane „+”, „-”, (plusy i minusy) przy ocenie dopuszczającej, dostatecznej, dobrej i bardzo dobrej.

3. Nauczyciel przedmiotu artystycznego (instrument główny, fortepian obowiązkowy, nauka akompaniamentu, zespół kameralny, czytanie a'vista, studia orkiestrowe, orkiestra lub chór, rytmika, fortepian dla rytmiki, improwizacja fortepianowa dla rytmiki, technika ruchu i taniec, emisja głosu, zespół wokalny, improwizacja, propedeutyka kompozycji) ma obowiązek wystawienia oceny tzw. śródsesemestralnej w **dzienniku elektronicznym** dwa razy w roku szkolnym: w listopadzie i w kwietniu.

Szczegółowe terminy ustalane są na posiedzeniu Rady Pedagogicznej rozpoczynającej nowy rok szkolny.

4. Na tydzień przed klasyfikacją śródroczną i na dwa tygodnie przed klasyfikacją roczną nauczyciele mają obowiązek poinformowania o przewidywanych ocenach klasyfikacyjnych. W przypadku przedmiotów, z których ocena klasyfikacyjna jest ustalana w trybie egzaminu promocyjnego (instrument główny w dziale instrumentalnym, zespół instrumentalny w dziale muzykowania zespołowego, instrument główny w specjalności instrumentalistyka, rytmika w specjalności rytmika) nauczyciel ma obowiązek na dwa tygodnie przed egzaminem promocyjnym poinformować ucznia i rodziców o przewidywanej ocenie negatywnej za pośrednictwem **dziennika elektronicznego**.

5. Ustala się następujące dotatkowe kryteria oceniania:

stopień celujący (6 / cel.) - może otrzymać uczeń, który spełnia poniższe kryteria:

- **przerobił program wykraczający poza realizację podstawy programowej, zagrał egzamin promocyjny na bardzo wysokim poziomie wykonawczym oraz programowo przekraczającym poziom danej klasy**

i

- **otrzymał nagrody lub wyróżnienia na konkursach międzynarodowych lub ogólnopolskich**

=> lub

- **wielokrotnie uczestniczył w koncertach szkolnych i pozaszkolnych o wysokiej randze;**

stopień bardzo dobry (5 / bdb) - otrzymuje uczeń, który:

- opanował pełny zakres **wymagań edukacyjnych wynikających z podstawy programowej i realizowanego programu nauczania,**

- sprawnie posługuje się zdobytymi wiadomościami i umiejętnościami, samodzielnie rozwiązuje problemy teoretyczne i praktyczne ujęte w programie nauczania, potrafi

zastosować posiadaną wiedzę do rozwiązywania zadań i problemów w nowych sytuacjach,

- gra na instrumencie **bardzo dobrze pod względem technicznym,** a jednocześnie interesująco od strony muzycznej;

stopień dobry (4 / db) - otrzymuje uczeń, który:

- **zrealizował wymagania edukacyjne wynikające z podstawy programowej i**

realizowanego programu nauczania w sposób niepełny, jednak nie przewiduje się problemów z dalszym kształceniem,

- poprawnie korzysta z wiadomości, różnicuje samodzielnie typowe zadania teoretyczne lub praktyczne,

- gra na instrumencie poprawnie pod względem technicznym i muzycznym, lecz z małymi niedociągnięciami;

stopień dostateczny (3 / dst) - otrzymuje uczeń, który:

- opanował treści programowe w zakresie umożliwiającym postępy w dalszej nauce gry na instrumencie, rozwiązuje zadania o średnim stopniu trudności, czasem przy pomocy nauczyciela,

- gra z wyraźnymi brakami technicznymi lub muzycznymi, ale z zadatkami na postępy muzyczne w dalszej nauce;

stopień dopuszczający (2 / dop.) - otrzymuje uczeń, który:

- w ograniczonym zakresie opanował podstawowe wiadomości i umiejętności w grze na instrumencie, a braki nie przekreślają możliwości uzyskania przez ucznia podstawowej wiedzy z tego przedmiotu w ciągu dalszej nauki,

- rozwiązuje - często przy pomocy nauczyciela - zadania typowe o niewielkim stopniu trudności,

- gra na instrumencie z dużymi brakami technicznymi lub muzycznymi, ale nie przekreślającymi całkowicie jego postępów w dalszej nauce;

stopień niedostateczny (1 / ndst) - otrzymuje uczeń, który:

- nie spełnił wymagań edukacyjnych wynikających z podstawy programowej,

- wykazuje brak umiejętności wykonawczych dla danego poziomu nauczania,

- nie rokuje nadziei na rozwój i wykonanie zadań technicznych i muzycznych.

6. Przedmioty artystyczne, z których **ocena roczna** ustalana jest w trybie egzaminu promocyjnego:

1) instrument główny w dziale instrumentalnym w klasach II – VI OSM I st.,

2) zespół instrumentalny w dziale muzykowania zespołowego w klasach IV- VI OSM I st. (w przypadku zespołów w dziale muzykowania zespołowego przewiduje się jedną ocenę dla wszystkich uczniów w zespole; komisja egzaminacyjna na wniosek nauczyciela prowadzącego/współprowadzącego może zróżnicować oceny, kierując się jego/ich opinią dotyczącą stopnia zaangażowania w bieżącą pracę poszczególnych uczniów),

3) instrument główny w specjalności instrumentalistyka w klasach I - V OSM II st.,

4) rytmika w specjalności rytmika w klasach I-V OSM II st.

7. Ocenę z egzaminu promocyjnego proponuje i uzasadnia nauczyciel prowadzący z uczniem dane zajęcia edukacyjne. Ocenę ustala się w wyniku dyskusji na zasadzie jednomyślności uwzględniając jakość wykonania artystycznego oraz wysiłek wkładany przez ucznia w wywiązanie się z obowiązków. W przypadku rozbieżności ocenę ustala się jako średnią z ocen proponowanych przez poszczególne osoby wchodzące w skład komisji i zaokrągla do pełnych stopni odpowiednio w górę - przy uzyskaniu co najmniej 0,5 stopnia albo w dół - przy uzyskaniu mniej niż 0,5 stopnia.

8. Dla każdego ucznia sporządza się protokół z egzaminu promocyjnego, który podpisują osoby wchodzące w skład komisji. Protokół stanowi załącznik do arkusza ocen.

9. Uczeń, który z przyczyn usprawiedliwionych nie przystąpił do egzaminu promocyjnego w wyznaczonym terminie, może przystąpić do tego egzaminu w

dodatkowym terminie, wyznaczonym przez dyrektora szkoły , do końca danego roku szkolnego.

10. Laureat ogólnopolskiego konkursu, przesłuchania lub przeglądu w zakresie przedmiotów artystycznych, których organizatorem jest minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego lub Centrum Edukacji Artystycznej, otrzymuje odpowiednio z danych zajęć edukacyjnych artystycznych najwyższą pozytywną roczną ocenę klasyfikacyjną, a w przypadku zajęć edukacyjnych artystycznych, z których ocena jest ustalana w trybie egzaminu promocyjnego, laureat jest jednocześnie zwolniony z tego egzaminu.

11. Z zajęć nadobowiązkowych ocenę klasyfikacyjną wystawia nauczyciel wg skali w § 3.

12. Rada Pedagogiczna może zwolnić ucznia z egzaminu promocyjnego tylko w przypadku:
- poważnej choroby,
- innych wypadków losowych.

§ 4. Promowanie

1. Uczeń otrzymuje promocję do klasy programowo wyższej, jeżeli otrzymał roczne oceny klasyfikacyjne wyższe od stopnia niedostatecznego ze wszystkich obowiązkowych zajęć edukacyjnych, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Uczeń otrzymuje promocję do klasy programowo wyższej, jeżeli otrzymał roczne oceny klasyfikacyjne wyższe od stopnia dopuszczającego z następujących zajęć edukacyjnych:

1)w ogólnokształcącej szkole muzycznej I stopnia:

- a) rytmika z kształceniem słuchu,
- b) kształcenie słuchu,
- c) kształcenie słuchu z audycjami muzycznymi,
- d) instrument główny w dziale instrumentalnym,
- e) zespół instrumentalny w dziale muzykowania zespołowego,

2)w ogólnokształcącej szkole muzycznej II stopnia:

- a)kształcenie słuchu,
- b)instrument główny w specjalności instrumentalistyka,
- c)rytmika w specjalności rytmika,
- d)improwizacja w specjalności rytmika.

3. Uczeń lub jego rodzice mogą zgłosić zastrzeżenia do dyrektora szkoły, jeżeli uznają, że roczna ocena klasyfikacyjna z zajęć edukacyjnych została ustalona niezgodnie z przepisami dotyczącymi trybu ustalania tych ocen.

4. Zastrzeżenia, o których mowa w ust. 3 zgłasza się od dnia ustalenia rocznej oceny klasyfikacyjnej z zajęć edukacyjnych nie później niż w terminie 2 dni roboczych od dnia zakończenia rocznych zajęć dydaktyczno-wychowawczych.

5. W przypadku stwierdzenia, że roczna ocena klasyfikacyjna z zajęć edukacyjnych została ustalona niezgodnie z przepisami dotyczącymi trybu ustalania tych ocen, dyrektor szkoły powołuje komisję, która przeprowadza sprawdzian wiadomości i umiejętności ucznia oraz ustala roczną ocenę klasyfikacyjną z danych zajęć edukacyjnych.

6. Ustalona przez komisję, o której mowa w ust. 5, roczna ocena klasyfikacyjna z zajęć edukacyjnych nie może być niższa od ustalonej wcześniej oceny. Ocena ustalona przez komisję jest ostateczna, z wyjątkiem negatywnej rocznej oceny klasyfikacyjnej z zajęć edukacyjnych, która może być zmieniona w wyniku egzaminu poprawkowego z wyłączeniem uczniów klas I-III OSM I st.

§ 5. Egzamin klasyfikacyjny

1. **Uczeń może nie być klasyfikowany z jednego, kilku albo wszystkich zajęć edukacyjnych, jeżeli brak jest podstaw do ustalenia śródrocznej lub rocznej oceny klasyfikacyjnej z powodu nieobecności ucznia na tych zajęciach przekraczającej połowę czasu przeznaczanego na te zajęcia w semestrze, za który przeprowadzana jest klasyfikacja.**
 2. **Uczeń nieklasyfikowany z powodu usprawiedliwionej nieobecności może zdawać egzamin klasyfikacyjny.**
 3. **Uczeń nieklasyfikowany z powodu nieusprawiedliwionej nieobecności może zdawać egzamin klasyfikacyjny za zgodą rady pedagogicznej.**
 4. **Egzamin klasyfikacyjny z zajęć edukacyjnych artystycznych przeprowadza się w formie pisemnej, ustnej, praktycznej lub mieszanej. Formę egzaminu klasyfikacyjnego ustala dyrektor szkoły artystycznej.**
 5. **Egzamin klasyfikacyjny powinien odbyć się nie później niż w dniu poprzedzającym dzień zakończenia rocznych zajęć dydaktyczno-wychowawczych.**
 6. **Z egzaminu klasyfikacyjnego sporządza się protokół, który podpisują osoby wchodzące w skład komisji. Do protokołu dołącza się pisemne prace ucznia. Protokół stanowi załącznik do arkusza ocen.**
 7. **Ocena ustalona w wyniku egzaminu klasyfikacyjnego jest ostateczna, z zastrzeżeniem § 4.**
- ust. 3,4,5,6.**

§6 Egzamin poprawkowy

1. **Uczeń, który w wyniku klasyfikacji rocznej otrzymał negatywną ocenę klasyfikacyjną z jednego albo dwóch obowiązkowych zajęć edukacyjnych, może przystąpić do egzaminu poprawkowego z tych zajęć.**
2. **Egzaminu poprawkowego nie przeprowadza się w przypadku uzyskania przez ucznia negatywnej oceny klasyfikacyjnej z zajęć edukacyjnych, z których ocena jest ustalana w trybie egzaminu promocyjnego.**
3. **Egzamin poprawkowy z zajęć edukacyjnych artystycznych przeprowadza się w formie pisemnej, ustnej, praktycznej lub mieszanej. Formę egzaminu poprawkowego ustala dyrektor szkoły artystycznej.**
4. **Egzamin poprawkowy przeprowadza się nie później niż w ostatnim tygodniu ferii letnich. Termin egzaminu poprawkowego wyznacza dyrektor szkoły artystycznej do dnia zakończenia rocznych zajęć dydaktyczno-wychowawczych.**
5. **Egzamin poprawkowy przeprowadza komisja, powołana przez dyrektora szkoły artystycznej, do końca danego roku szkolnego.**

6. **Uczeń, który z przyczyn usprawiedliwionych nie przystąpił do egzaminu poprawkowego w wyznaczonym terminie, może przystąpić do niego w dodatkowym terminie wyznaczonym przez dyrektora szkoły artystycznej nie później niż do końca września.**
7. **Roczna ocena klasyfikacyjna ustalona w wyniku egzaminu poprawkowego jest ostateczna, z zastrzeżeniem § 4. ust. 3.**
8. **Przepisy dotyczące zastrzeżenia rocznej oceny klasyfikacyjnej z zajęć edukacyjnych (§ 4. ust. 3.,4.,5.) stosuje się odpowiednio w przypadku rocznej oceny klasyfikacyjnej ustalonej w wyniku egzaminu poprawkowego, z tym że termin do zgłoszenia zastrzeżeń wynosi 5 dni roboczych od dnia przeprowadzenia egzaminu poprawkowego. W tym przypadku ocena ustalona przez komisję, o której mowa w § 4.ust. 5. jest ostateczna.**
9. **Z egzaminu poprawkowego sporządza się protokół, który podpisują osoby wchodzące w skład komisji. Do protokołu dołącza się pisemne prace ucznia. Protokół stanowi załącznik do arkusza ocen ucznia.**
10. **Uczeń, który nie zdał egzaminu poprawkowego, nie otrzymuje promocji do klasy programowo wyższej.**
11. **Rada pedagogiczna, uwzględniając możliwości edukacyjne ucznia, może jeden raz w ciągu danego etapu edukacyjnego promować do klasy programowo wyższej ucznia, który nie zdał egzaminu poprawkowego z jednych obowiązkowych zajęć edukacyjnych pod warunkiem, że te zajęcia są realizowane w klasie programowo wyższej.**
12. **W ciągu cyklu kształcenia uczeń może powtarzać daną klasę tylko jeden raz.**

§ 7 Egzamin dyplomowy

1. **Egzamin dyplomowy składa się z części praktycznej i części teoretycznej.**
2. **Do egzaminu dyplomowego może przystąpić uczeń, który w wyniku klasyfikacji końcowej otrzymał pozytywne oceny klasyfikacyjne ze wszystkich obowiązkowych zajęć edukacyjnych przewidzianych dla danego typu szkoły artystycznej.**
3. **W szkole muzycznej egzamin dyplomowy:**
 - 1) **w części praktycznej:**
 - a) **dla specjalności instrumentalistyka polega na wykonaniu recitalu dyplomowego w zakresie przedmiotu głównego, którego program umożliwia ocenę poziomu przygotowania zawodowego; recital wykonuje się z udziałem publiczności; dopuszcza się możliwość podziału recitalu na dwie części wykonywane w różnych terminach,**
 - b) **dla specjalności rytmika polega na:**
 - **prezentacji realizacji zagadnień muzycznych zgodnych z założeniami metody Emila Jaques-Dalcroze'a podczas zajęć rytmiki,**
 - **wykonaniu interpretacji ruchowej utworu muzycznego,**
 - **przeprowadzeniu zajęć rytmiki, ze szczególnym uwzględnieniem improwizacji fortepianowej.**
 - 2) **W części teoretycznej egzamin dyplomowy obejmuje wiedzę z zakresu jednych z następujących zajęć edukacyjnych artystycznych:**

- a) historii muzyki z literaturą muzyczną,
 - b) kształcenia słuchu,
 - c) harmonii praktycznej.
4. **Uczeń dokonuje wyboru zajęć edukacyjnych artystycznych, o których mowa w §7 ust. 3 pkt. 2), i informuje o tym dyrektora szkoły artystycznej nie później niż na 30 dni przed terminem egzaminu dyplomowego.**
5. **Egzamin dyplomowy w części teoretycznej jest przeprowadzany w formie pisemnej, ustnej, praktycznej lub mieszanej. Formę części teoretycznej ustala dyrektor szkoły artystycznej.**
6. **Nauczyciele poszczególnych zajęć edukacyjnych objętych egzaminem dyplomowym, nie później niż na 5 miesięcy przed terminem egzaminu dyplomowego, informują uczniów klas programowo najwyższych o:**
- a) formie części teoretycznej, ustalonej przez dyrektora szkoły artystycznej,
 - b) zakresie obowiązujących treści nauczania, stanowiących podstawę przygotowywania zadań egzaminacyjnych,
 - c) o programie recitalu dyplomowego w części praktycznej w specjalności instrumentalistyka.
7. **W skład komisji dyplomowej wchodzi:**
- a) przewodniczący komisji,
 - b) dyrektor lub wicedyrektor szkoły artystycznej, jeżeli nie jest przewodniczącym komisji,
 - c) nauczyciele prowadzący z uczniami zajęcia edukacyjne objęte egzaminem dyplomowym,
 - d) nauczyciel lub nauczyciele tych samych lub pokrewnych zajęć edukacyjnych.
8. **Jeżeli przewodniczący komisji dyplomowej, z powodu choroby lub innych ważnych przyczyn, nie może wykonywać zadań, dyrektor specjalistycznej jednostki nadzoru powołuje w skład komisji innego nauczyciela pełniącego funkcję kierowniczą w danej szkole artystycznej jako przewodniczącego komisji.**
9. **Przewodniczący komisji dyplomowej powołuje zespoły egzaminacyjne oraz wyznacza przewodniczących tych zespołów nie później niż na 14 dni przed terminem egzaminu dyplomowego.**
10. **Egzamin dyplomowy w części teoretycznej trwa nie dłużej niż 60 minut, z których w przypadku części teoretycznej przeprowadzanej w formie ustnej, uczeń otrzymuje 20 minut na przygotowanie odpowiedzi.**
11. **Uczeń losuje jeden zestaw zadań egzaminacyjnych. Zamiana wylosowanego zestawu zadań egzaminacyjnych na inny jest niedozwolona.**
12. **Po wylosowaniu zestawu zadań egzaminacyjnych uczeń nie opuszcza sali przed zakończeniem egzaminu. W uzasadnionych przypadkach przewodniczący zespołu egzaminacyjnego może zezwolić uczniowi na opuszczenie sali, po zapewnieniu warunków wykluczających możliwość kontaktowania się ucznia z innymi osobami, z wyjątkiem osób udzielających pomocy medycznej. Opuszczenie sali przed zakończeniem egzaminu w innych przypadkach jest równoznaczne z odstąpieniem od**

egzaminu dyplomowego.

13. Egzamin dyplomowy ocenia się w stopniach według skali, o której mowa w § 3 ust. 1. Ocenę części praktycznej oraz części teoretycznej egzaminu dyplomowego ustala zespół egzaminacyjny.

14. W przypadku części praktycznej dla specjalności rytmika ustala się odrębne oceny dla poszczególnych zajęć edukacyjnych objętych egzaminem dyplomowym.

15. Ocenę proponuje i uzasadnia nauczyciel prowadzący z uczniem dane zajęcia edukacyjne. W przypadku nieobecności nauczyciela prowadzącego z uczniem dane zajęcia edukacyjne, ocenę proponuje i uzasadnia inny nauczyciel wchodzący w skład zespołu egzaminacyjnego, wskazany przez przewodniczącego zespołu.

16. Ocenę ustala się w wyniku dyskusji na zasadzie jednomyślności. W przypadku rozbieżności ocenę ustala się jako średnią z ocen proponowanych przez poszczególne osoby wchodzące w skład zespołu egzaminacyjnego i zaokrągla do pełnych stopni odpowiednio w górę - przy uzyskaniu co najmniej 0,5 stopnia albo w dół - przy uzyskaniu mniej niż 0,5 stopnia. Ocena wystawiona przez zespół egzaminacyjny jest ostateczna.

17. Dla każdego ucznia sporządza się indywidualny protokół z egzaminu dyplomowego, który podpisują osoby wchodzące w skład komisji dyplomowej. Do protokołu dołącza się pisemne prace ucznia. Protokół stanowi załącznik do arkusza ocen.

18. Uczeń zdał egzamin dyplomowy, jeżeli otrzymał:

- a) w części praktycznej oceny wyższe od stopnia dopuszczającego,
- b) w części teoretycznej z historii muzyki z literaturą muzyczną lub harmonii praktycznej ocenę wyższą od stopnia niedostatecznego, a z kształcenia słuchu ocenę wyższą od stopnia dopuszczającego.

19. Laureat olimpiady artystycznej oraz laureat konkursu, których organizatorem jest minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego lub specjalistyczna jednostka nadzoru jest zwolniony z części teoretycznej egzaminu dyplomowego w zakresie, który obejmowała olimpiada lub konkurs. Zwolnienie jest równoznaczne z uzyskaniem najwyższej pozytywnej oceny z tej części egzaminu.

20. Uczeń kończy szkołę artystyczną, jeżeli w wyniku klasyfikacji końcowej otrzymał ze wszystkich obowiązkowych zajęć edukacyjnych pozytywne końcowe oceny klasyfikacyjne oraz zdał egzamin dyplomowy.

21. Oceny uzyskane z egzaminu dyplomowego z części praktycznej i części teoretycznej wlicza się do średniej ocen. Dyplom ukończenia szkoły z wyróżnieniem otrzymuje uczeń, który w wyniku klasyfikacji końcowej uzyskał z obowiązkowych zajęć edukacyjnych średnią ocen co najmniej 4,75, co najmniej bardzo dobrą ocenę z przedmiotu głównego oraz co najmniej bardzo dobrą ocenę zachowania.

22. Uczeń, który z przyczyn nieusprawiedliwionych nie przystąpił do egzaminu dyplomowego albo przerwał egzamin dyplomowy w części praktycznej lub części teoretycznej, podlega skreśleniu z listy uczniów. Ponowne przystąpienie do egzaminu dyplomowego może nastąpić w trybie egzaminu eksternistycznego.

23. Uczeń, który z przyczyn usprawiedliwionych nie przystąpił do egzaminu dyplomowego albo przerwał egzamin dyplomowy, może do niego przystąpić

w dodatkowym terminie, ustalonym przez przewodniczącego państwowej komisji egzaminacyjnej, nie później niż do dnia 30 września danego roku.

24. Uczeń, który nie zdał egzaminu dyplomowego w całości albo w części teoretycznej lub części praktycznej, może przystąpić do egzaminu poprawkowego odpowiednio z całości lub danej części egzaminu dyplomowego, w terminie ustalonym przez przewodniczącego państwowej komisji egzaminacyjnej, nie później niż do dnia 30 września danego roku.

25. Uczeń, który nie zdał egzaminu poprawkowego, o którym mowa w ust.. 24 lub nie przystąpił do egzaminu dyplomowego lub jego części w dodatkowym terminie, może przystąpić do egzaminu dyplomowego wyłącznie w trybie egzaminu eksternistycznego.